

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 120 Lei, fél évre 60 Lei, egyes szám 5 Lei.

Szerkesztőség: Satu-Mare (Szatmár) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Az új iskolatörvény és az egyházfenntartási alap.

A magánoktatásról szóló törvénytervezet most már teljes szövegében megjelent és ismeretessé lett. Egész bizonyossággal meggyőződhetünk felőle, hogy nem más, mint iskoláinkra nagy körültekintéssel megszövegezett halálos ítélet, amely egyszersmind megakarja semmisíteni egyházunk önkormányzati jogát, fajunkat, nemzeti műveltségünket és a legnagyobb mértékben pedagógia- és általában kultúraellenes.

Iskoláinkat nemcsak hogy magániskolákká süllyeszt, hanem működésük elé számtalan akadályt gördít és életük teljesen bizonytalanná lesz azáltal, hogy miniszteri kegytől és különféle tanügyi közlegektől teszi függővé. E tekintetben tág teret ad minden önkénynek az iskolák engedélyezésére, bezárására és államosítására nézve. Azonkívül számtalan nehézség támasztásával elakarja kedvetleníteni az iskolafenntartókat és megakarja fosztani iskoláinkat egyfelől a tanítványoktól, másfelől a tanerőktől. A tanítványoktól az egy osztályba, illetve iskolába járó növendékek létszámának meg szabásával, különösen pedig a bizonytalan kimenetelű vizsgákkal, azoknak magas és az év elején befizetendő díjaival. A tanerőktől pedig azáltal, hogy ezer gond között öregedő fejjel is kényszeríti őket vizsgára és rendkívül szigorú büntetéseket helyez kilátásba, amelyekről soha nem lehet tudni, hogy mikor sújtanak le velük.

Egyházunknak nemcsak iskolafenntartási jogát semmisíti meg e törvény, hanem iskoláink feletti jogát is, midőn a tanerőket teljesen kiveszi egyházunk fennhatósága alól, mert az iskolák az állami hatósággal közvetlenül érintkezhetnek, fegyelem tekintetében pedig szintén az állami hatóságok alá rendeli.

Nemzeti műveltségünk fejlesztését és gyermekeinknek ebben való nevelését megakadályozza, mert nyelvünk tanítását lehetetlenné teszi, midőn az elemi iskolában az állami tan-

terv bevezetésére kötelez bennünket, ami a magyar nyelvnek külön tárgyként való tanítását egészen kizárja.

Ellenkezik a pedagógia elveivel, mert éppen az állami tanterv kötelezővé tételével elbírhatatlan terhet ró a kisebbségek gyermekeire és most már törvény fogja kötelezni őket, hogy több tárgyat általuk nem tudott nyelven tanuljanak, amiből sem nekik, sem az államnak semmi haszna nem lesz.

A törvény teljes szigorúsággal való végrehajtása feltétlenül az ország kulturájának alábbhanyatlását vonná maga után, mert iskoláink megszűnése az ország kulturájának is felérhetetlen vesztesége lenne, melyet képtelen volna pótolni. Ma is több u. n. magyar nyelvű állami elemi iskolában tanítanak Regát-beli, tehát magyarul egy szót sem tudó tanítók, akik kulturát már csak azért sem terjeszthetnek, mert régi igazság, hogy műveltségre szert tenni csak faji, anyanyelven való művelődéssel lehet. Ha már ma is így áll a helyzet, mi történnék, ha iskoláink a törvény célja és a kormány óhajta szerint megszűnnének? Könnyű megfelelni. Bezárulna számtalan iskola, tanító nélkül maradnának a magyar gyermekek ezrei, vagy legjobb esetben tanítanák őket a nyelvükön nem értő idegen tanítók, minden eredmény nélkül. Vajjon emelné-e ez az ország kulturáját?

Éppen ezért mindent el kell követnünk, hogy iskoláink megmaradjanak. Még akkor is megmaradjanak, ha a tervezet törvény lesz s ha a törvényt a kormány életbelépteti. Hiszen ha csak egyetlen iskolánk szűnik is meg, nem vagyunk biztosak, hogy részesülnek-e növendékei anyanyelvükön való oktatásban. Addig azonban, amíg az iskola a mienk, ha az anyanyelvet külön tárgyként nem is taníthatnánk az állami tanterv miatt, a tárgyak jórészenek az anyanyelven való tanítása még mindig lehetővé tenné a nemzeti műveltség terjesztését, mert módot adna arra, hogy gyermekeinket magyarul tanítsuk és őket magyaroknak neveljük.

Iskoláinkat azonban csak úgy tarthatjuk meg, ha megmaradnak tanerőik és növendékeik, amit csak áldozatokkal biztosíthatunk. Ennek újabb, reméljük, célravezető útja az egyházkerületi egyetemes egyházfenntartási-alap létesítése, mely az egyházkerület határozata és a minisztérium engedélye alapján már megkezdődött. Jól tudom, hogy vannak, kik reményt veszve, vagy a küzdelembe belefáradva mondják: mi célja van már ennek, mikor ugyanis temetni akarják iskoláinkat? Éppen az a célja, hogy ne hagyjuk eltemetni, hogy megállítsuk a felénk közelgő halált. Hogy megtartsuk a tanerőket és a tanítványokat, azokat is, akiket a szegénység pl. középiskoláinktól távol tartana, vagy az öntudat hiányával karöltve elakarna vinni iskoláinkból.

Ennek az alapnak megteremtése, úgy látszik, hogy végső menedékünk. A kulturádó nem hozta meg a kívánt eredményt, éppen az odiosus adónév miatt. Ellenben sokszor hallottuk, hogy amit adóban nem hajlandók, szívesen megadnák, mint adományt. Ime itt az alkalom bebizonyítani, hogy ez az érv nem kifogás volt. Csakhogy e gyűjtésnek ötletszerűen, előkészítés és terv nélkül való végzése ismét csak fél sikert eredményez. Ellenben megszervezve, kellő előkészítéssel és céltudatos végrehajtással sikerre vezet. Jól tudjuk, hogy a kerület, vagy az egyházmegyék idő hiányában alig vihetik keresztül már e szervezést, de megtehetik a lelkeszi körök. Egymást támogatva, világiakkal segítettve jelenjenek meg a gyülekezetben és megfelelő helyi előkészítés után végezzék el e nehéz, de áldásos munkát.

Ne hagyjuk magukra az egyes gyülekezetek vezetőit, lelkeszeit, mint a kulturadónál, hanem kölcsönösen legyünk segítségére egymásnak, hogy segítségére lehessünk önmagunknak, iskoláinknak és velük egyházunknak és nemzetünknek. Másfelől pedig így vésnök be népünk köztudatába minél mélyebben intézményeinket, az érettük való aggodalmat és áldozatra kész köteleességet, hogy megszervezve álljon egész anyaszentegyházunk a reá váró feladatok teljesítésében a legnehezebb küzdelmek idején is!

Debreczeni István.

Nagyon szép, aranyozott kivitelű és színes nyomásos, 30×23 cm. nagyságú

Konfirmációi Emléklap

Kapható: **Béres Károly** könyvkereskedésében
ORADEA-MARE-NAGYVÁRAD, Fő-utca 14. Ára 4 Lei.

Egyházközségi közgyűlés.

Mostanában mind gyakrabban hangzik fel a panasz az egyházközségi közgyűlés ellen. Sőt a nagykarolyi egyházmegye egyenesen javasolja a kerületnek, hogy a kebelébe tartozó egyházakat mentse fel a közgyűlés tartása alól, mert a tapasztalat szerint csaknem minden esetben a közgyűlés az oka, ha az egyház életére nézve a legfontosabb ügyek megakadnak. Mielőtt pálcát törnénk a közgyűlés felett és a nagykarolyi egyházmegyéhez hasonlóan a többi egyházmegye is javasolná a kerületnek, hogy mentse fel az egyházakat a közgyűlés tartása alól: vizsgáljuk meg ezt a kérdést közelebbről.

A magyar református egyház törvénye szerint (I. tc. 16. §.) az egyházközségnek jogait gyakorolják és kötelességeit végzik: a) az egyházközségnek választásra jogosult tagjai; b) az egyházközségi közgyűlés; c) a presbyterium; d) az egyházközségi fegyelmi bíróság; e) a választott tisztviselők. Világos tehát, hogy az egyházközségi közgyűlés egyik fontos szerve az egyházközségnek. Rendeltetése, hogy minden olyan kérdésben, mely az egyházközséget vagy annak tagjait vagyoniilag nagyobb mértékben érinti, a presbyteriumot ellenőrizze s az esetleges káros határozatok megvalósulását azok visszatartása által megakadályozza. Szomorú dolog, ha napjainkban éppen azt tapasztaljuk, hogy az egyházközségi közgyűlés kerékkötője lett sok helyen az egyházi élet fejlődésének és sokszor a presbyteriumnak hónapokon át előkészített munkáját semmisíti meg visszautasító határozatával. De tévedünk, ha azt hisszük, hogy az egyházközségi közgyűlés eltörlésével megszűnik a baj és azután mindenek ékesen és jó rendben fognak menni. Óh nem! Egyáltalában nem... Az egyházközségi közgyűlésre nézetem szerint igenis szükség van. Ha nem lett volna reá szükség nem is jött volna létre az újabban keletkezett zsinat presbyteri egyházalkotmányokban a presbyterium mellett, mint az egyházközségnek egy másik határozó szerve. Hiszen tudjuk, hogy a tipikus zsinat-presbyteri egyházalkotmányokban az egyházközség egyedüli határozó szerve az egyháztanács vagy presbyterium. Ha tehát az egyházközségi közgyűlés sok helyen nem úgy működik, mint kellene, vagy ahogy a presbyterium szeretné, az ok nem az egyházközségi közgyűlésben, mint szervben van, hanem mélyebben fekszik. Meg kell tehát keresnünk az okot, miért nem működik helyesen az egyházközségi közgyűlés? E kérdésre feleletem ez: a legtöbb esetben az egyházi közteher igazságtalan elosztása az ok. Tudjuk nagyon jól, hogy a presbyterium tagjai túlnyomó több-

ségben rendesen az egyházközség jobb módú hiveiből kerülnek ki. Csak természetes tehát, hogy amikor valami teher megállapításáról van szó, inkább maguknak kedveznek, mint a szegényebb hiveknek. Jelenlegi egyházi törvényünkön is keresztül vonul ez az elv, amikor a személyadót osztályba sorozással állapítja meg. Meggyőződés, hogy sem párbér rendszer mellett sem osztályba sorozással az egyházi terhet igazságosan elosztani nem lehet. Az egyházi közteher igazságos elosztását csak progresszív adókulcs alapján bírom elképzelni. Ott, ahol minden egyháztag vagyonának, illetve jövedelmének megfelelőleg hordozza a terhet, nem lesz többé az egyházközségi közgyűlés akadály a egyház fejlődésének. De viszont ott, ahol nem igazságos az egyházi közteher elosztása, hiába törlik el az egyházközségi közgyűlést, az egyház csak nem fog virágozni.

Tapasztalásból mondom, amiket mondok. Saját egyházam közgyűléséről beszélek. Még 1921-ben, amikor párbér rendszer és osztályba sorozás alapján volt az egyházi közteher elosztva az első közgyűlés alkalmával, mint új papot kubikolni küldtek. Most pedig 1925 április 19-én, amikor progresszív az adókimutatás, a legutóbbi közgyűlésen 100,000 azaz egyszázezer lei rendkívüli adóra ez volt a felelet: kivetés jó, nagyon arányában érezzük mindannyian, templomunkat meg kell csináltatni, egyhangulag elfogadjuk és tényleg egyhangulag el is fogadták a presbyterium javaslatát. És állítom, hogy egyházközségi közgyűlés nélkül a progresszív adókulcsot sohasem tudtuk volna megteremteni, mert a presbyterium jobb módú tagjai mind ellene voltak. Bizony, ha a régi rendszer alapján állanánk, egyházközségi közgyűlésünk elvetné a legszebb elhatározását is a presbyteriumnak, bármennyire hangsúlyoznánk is, hogy az egyház érdeke azt úgy kívánja, amint a presbyterium elhatározta.

Mivel uralkodó szabály az, hogy az egyházközségi közgyűlésnek tagjai az egyházközség összes választásra jogosult tagjai (I. tc. 23. §. 1. bekezdés) nézetem szerint az egyházmegye csak akkor javasolhatja és a kerület csak akkor mondhatja ki a közgyűlés tartása alól való felmentést, ha maga az, illető egyházközség kéri, nem pedig annak egyik szerve a presbyterium. Az egyházközség választó tagjai tehát föltétlenül megkérdendő, kívánják-e fenttartani a közgyűlést vagy nem? Mert, ha megkérdés nélkül, vagy pusztán a presbyteriumnak, mint egyik szervnek a kérelmére javasolja az egyházmegye, mondja ki a kerület az egyházközségi közgyűlés tartása alól való felmentést, nézetem szerint ez az egyházközségre nézve jogfosztást jelent.

Mindenesetre nagyon üdvös lenne, ha I. tc. 23. §. 2-ik bekezdése alapján az egyházmegyei közgyűlés javaslatára az egyházkerületi közgyűlés elrendelné, hogy az egyházak közgyűlésüket képviselőileg szervezzék és a szervezés módjára nézve szabályrendeletet alkotna. Ez esetben aztán dönthetnének az egyházközség választásra jogosult tagjai afelől, hogy kívánják-e a közgyűlés fenttartását továbbra is vagy pedig átruházzák a közgyűlés jogait a presbyteriumra és a közgyűlés tartása alól való felmentést kéri.

Pál apostol I. Kor. 3. r. 10. v.-ben ezt mondja: „Más fundamentumot senki nem vethet azonkívül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus.” Ezért a református egyházalkotmány minden emberi uralom kirekesztését és Jézus Krisztus kizárólagos uralmának biztosítását tűzte ki célul. Minden szerve tehát, mely az akaratelhatározás jogával bármily kismértékben fel van ruházva, egyenlő több emberből áll. Minél nagyobb elhatározásról van szó, annál több emberre van szüksége a határozat létrehozásában. Így tudom én megérteni, hogy létrejött a presbyterium mellett az egyházközségnek egy másik fontos szerve, az egyházközségi közgyűlés. És ezért nem volna célszerű, ha az egyházközség megkérdése nélkül eltörlötnék a közgyűlés...

Balogh Mátyás,
nagyzeréni ref. lelkész.

Belmisszió

Egyházfegyelem a nagykárolyi egyházmegyében.

Midőn e rovatot lapunkban megnyitjuk, igaz örömet okoz, hogy nem elméleti értekezéssel, vagy tervek felsorakoztatásával kell ezt tennünk, hanem egy jelentős eseménnyel állhatunk elő: a nagykárolyi egyházmegye életbe léptette az egyházfegyelmet. Több, mint egy éve már, hogy elhatározta és a reá vonatkozó szabályrendeletet elkészítette, kötelezve minden egyházat, hogy megjelenése és kézhezvétele után 30 napon belül tegyen eleget a közgyűlés határozatának. A szabályrendelet most már megjelent és így kötelezővé lett.

Nagy érdeklődéssel vettük kezünkbe a szabályrendeletet magában foglaló Papp József e. m. jegyző által szerkesztett kis füzetet. Hiszen e kérdés ma már nemcsak egyházunk öröklőit, hanem hiveink közül igen sokat állandóan foglalkoztat és buzgó óhaját képezi sok egyházuk multján boldogan merengő és jövőjén aggódva töprengő nemes léleknek. A nagyszalontai egyházmegye is állandóan napirenden tartja, de van

egyházközség, mely már egymagában is alkalmazta. A nagykarolyiak munkája tehát, mint utótrő, méltán tarthat számot az érdeklődésre.

Legelőbb magát a határozatot ismerjük meg, mely a presbyteriumokat és lelkészeket szigorúan kötelezi az egyházfegyelem bevezetésére. Utána komoly, lelkes és alapos megokolás következik, mely Jézus Krisztus tanításából, Kálvin János műveiből és leveleiből, egyházunk multjából és az egyházi törvényekből vett érvekkel bizonyítja be az egyházfegyelem szükségét és mutat rá az egyedül helyes kivitelű módra: a presbyterium által való gyakorlásra s a lelkipásztor és a presbyterek példaadásának szükségességére.

A bevezetés után következik maga a szabályrendelet, mely kiterjed a lelkészekre, presbyterekre és egyháztagokra. A lelkészekről megköveteli az Egyh. Törvényben foglalt köteleességek lelkiismeretes teljesítését; az összes belmissziói munka megindítását, félévenként tartandó konferencián való megjelenést, munkájáról beszámolást, negyedévenként írásbeli jelentést és a lelkesi kollégium tanácsának, intelmének, feddésének és dorgálásának alázatos elfogadását. Mulasztás esetében a fegyelmi bíróság elé utalja őket. A presbyterektől hasonlóképen megköveteli az E. T.-ben foglalt köteleességek teljesítését, mulasztás esetén szintén alkalmazva a törvény szerinti fegyelmi eljárást. Az egyháztagok fegyelmezésére nézve pedig haladéktalanul elrendeli az egyházközség bíróság megalakítását, melyet felhatalmaz, enyhébb esetekben a mulasztást elkövető egyháztagoknak a presbyterium színe előtt való megintésre, súlyosabb esetekben pedig, ha mulasztásaikat egy év alatt jóvá nem teszik, a gyülekezet tagjai közül való kizárásra, ami után már, ha hibájukat jóvá teszik, csak nyilvános eklézsia követéssel vehetők vissza a gyülekezetbe. A gyülekezetből kizártak neveit a templomban kihirdettetni rendeli. Végül az Egyh. T.-ből a presbyterek kötelességeit s az egyháztagok jogait és kötelességeit találjuk a tulajdonképeni szabályrendelet után a kiadott füzetekben.

A lelkészekre vonatkozó részt, mely aránylag a legnagyobb bővítése a törvénynek és a végrehajtásban is a legtöbb újítást tartalmaz, helyesnek találjuk, ha az ellenőrzés, illetve maga a fegyelem nemcsak a munkásságra, hanem az életre is kiterjed. Nagyon üdvös a szabályrendeletnek az a része, mely elrendeli az egyházközség tagjainak számbavételét nemcsak a numerus, hanem az élet, közelebbről a hitélet szempontjából és amely felhatalmazza az egyházközségi bíróságot, hogy a hibázók ellen azonnal járjon el, a szükség szerint alkalmazva az előírt büntetéseket. Szükségesnek tartottuk volna azonban, hogy az egy-

háztagok kötelességeit, melyeket a törvény egyszer szűkszavuan, máskor pedig nagyon is elvontan és elantikusan ír elő, bővebben és határozottabban szabta volna meg. Hézagossnak látjuk a fegyelmi eljárási módok megállapítását, helyesebben az ítéleteket. A tervezet szerint a bíróság megintí azokat, kik pl. az istenitisztelet gyakorlását és az urvacsorával élést elhanyagolják, de mi történik ezekkel, ha még az intés után is csak ugyanazt teszik? Legszűkebb nézetünk szerint a presbyterekre vonatkozó rész, mely egyszerűen csak a törvényre utal és a fegyelmi bíróság büntetéseivel szankcionál. Itt van legnagyobb szükség a köteleességeknek és teendőknek teljes feltárására, a presbyteriumoknak meg nagy önfegyelmezésére, mert egyfelől jól tudjuk, hogy igen sok gyülekezeti betegségnek magában a presbyteriumban van az oka, amelyeknek példaként kell előljárni, másfelől pedig magát a gyülekezeti fegyelmet is csak akkor lehet megvalósítani, ha az ezt végrehajtók e tekintetben semmi kifogás alá nem eshetnek.

Mindazáltal a nagykarolyi egyházmegye már e szabályrendelet által is jelentős lépéssel vitte előbb egyházunk megújulásának ügyét. Csak e rendelet ne maradjon elmélet, hanem élet és valóság.

Külföld

A jeruzsálemi zsidóegyetem felavatása.

A legtöbb napilap pár rövid sorban lereferálta, de kellő figyelmet egyik sem szentelt annak a korszakalkotó, nagy eseménynek, amely folyó évi április hó 1-én Jeruzsálemben folyt le. Az ott felállított, pompás, keleties stílusban épített, monumentális zsidóegyetem ünnepélyes megnyitása volt ez, amelyre úgy a zsidók, mint a keresztyének úgy tekintettek, mint a legnagyobb horderejű eseményre, ami a világháború óta történt.

Erre a nagyjelentőségű ünnepélyre a világ minden részéből egybesereglettek a zsidóság képviselői. Csak magából Amerikából 500 delegátus érkezett a „Palestine-American-Line” hajótársaság „President Arthur” nevű óceánjáró gőzösen. Legelső hajó volt ez, amelyen a cionista kék-fehér lobogót lobogtatta az óceán szellője. Már amikor elindult a new-yorki kikötőből, e szavakkal indította azt utnak a társaság elnöke: „Kétezer esztendő óta most repdes először Juda lobogója a mély tengereken!”

Megjelentek e korszakos ünnepélyen Amerika, Franciaország, Olaszhon, Németország, Belgium, Hollandia, Lengyelország hivatalos diplomáciai képviselői. Mindenekelőtt pedig Angliáé, amit Lord Balfour képviselt; az egész ünnepség leg

főbb vezetője. Ezeket a világ minden részéből érkező delegátusokat az Olajfák hegyén épült kormányzó palotában Lord Herbert Samuel és Lady Samuel részesítette briliáns fogadtatásban.

Az ünnepély reggelén ott volt az impozáns hatású egyetemi épület előtt egybegyülekezve Palesztina összes vallásfelekezetének delegátusa. Csodaszép festői látványt nyújtott a száz, meg száz fajta viselet tarka egyvelege. A kopt papok józan, fekete talárjától a dominicanus szerzetesek hófehér reverendájáig minden szín képviselve volt ott.

Több mint 7000 ember volt jelen, amikor Lord Balfour megadta a jelt az ünnepély megkezdésére. Hirtelen felharsantak a cionista nemzeti himnusz, a *Hatikvák* [Reménység] hangjai. Ezt követte a XC. zsoltár elénekélése. Olyan elementáris erővel ragadta meg a jelenlevők lelkét ennek az örök szép zsoltárnak a dallama, hogy zokogásba tört ki az óriási tömeg. Láthatatlan, titkos, isteni erő jelenlétét érezte mindenki. Ezt ima követte. Majd dr. Weizmann bibliát olvasott. Ezután Lord Balfour mondta el megnyitó beszédjét. A többiek között ezeket mondotta:

„Erről az emlékezetes helyről, ahol én most állok, ahol ez a diszes, pompás egyetem emelkedik, látni lehet azt a helyet, ahol Mózesnek vándorló népe belépett az ígért földjére. De ugyancsak ez a nevezetes magaslát az, ahonnan Titus római vezér seregei ostromolták meg diadalmasan Jeruzsálemet és vetettek véget Izráel birodalmának. Mi hozta most itt össze ezt az óriási nagy embertömeget? Mi vonzotta, ösztönözte ide az embereket a világ mind a négy sarka felől? Semmi egyéb, mint az a sziklaszilárd meggyőződés, hogy ez a mostani esemény egy új, nagy korszak kezdetét jelenti annak a népnek a történetében, amely Palesztinát dicsőséges, nagy hitvallások megszentelt szülőhazájává avatta fel! Ugy fog ez az újjáéledő nép erre a mai nagy ünnepnapra visszatekinteni mindig, mint nemzeti történelme egyik legfontosabb mértföldmutató oszlopkövére. Új epocha kezdődött annak életében. Izráel ősi népe apái otthonába újra visszatért!”

Okvetlenül gondolkozóba ejti az embereket ez az esemény. Nem érti hamarjában meg, miért képes az egész világ képzeletét annyira felizgatni egy közönséges egyetem ünnepélyes megnyitása? Szó sincs róla, maga az a pusztá tény, hogy a Jehova-Istennek ősi népe saját hajlékába újra visszatért, gondolkozóba ejtheti jogosan az embert. Ámde ez csak sentimentalizmus! Van ennek a dolognak ennél sokkal fontosabb momentuma is. Az idők jele ez! Évszázadokon, évezredek át volt Izráel népe szétszórva a világ népei között. De mégsem pusztult el benne az összetartozan-

dóság öntudata, érzése annyi tengersok időn keresztül sem. Leirhatatlan sok kinos szenvedéseken, irtó, véres üldöztetések keresztl is nemzeti jellegét, hitét, vallását megőrizte; azokhoz görcsös szívósággal ragaszkodott mindig. Hithűsége őrizte meg nemzeti jellegét. Súlyos, nehéz óráiban abból merített mindig erőt és kitartást. Mennél véresebben üldözték őket, annál szívósabb lett lelkükben az összetartozandóság érzése. Még az megingathatatlan hit, hogy az Ur még egyszer ismét feljűk fordítja orcáját. Nagy prófétáik biztató szava mindig ott csengett a füleikben: a szétszórt csontok megelevenednek; a nép egyszer egybegyűjtetik és leszen nagy nemzetté ismétlen. — Szívós kitartásuk dicsőséges diadalünnepe volt ez! Maga az Idvezítő is azt mondta: „A fügefától vegyétek pedig a példát: mikor az ága már zsendül és levelet hajt, tudjátok, hogy közel van a nyár.” [Máté 23, 30.] — Már pedig, míg Angliának a rózsa, Skótszágnak a bogáncs, úgy Izráelnek a fügefa volt a nemzeti jelvénye. Izráel hosszú, zord telet állott ki. Nemzeti öntudatának ősi fája most újra kivrágzott. Évezredek sorsában új éra kezdődik! — Az idők méhe nagy eseményekkel terhes!

Bokor Sándor.

KONFIRMÁCIÓI EMLÉKKÖNYV

Ára
16 lei

Irták: Dr. Kecskeméthy István, ref. theologiai tanár, Vásárhelyi János, kolozsvári ref. esperes és dr. K. Tompa Arthur, az E. M. Sz. titkára.

II-ik kiadás! A diszes címlapu, több mint 2 iv terjedelmű füzetet a Konfirmációi Emléklap vezeti be, amely az eddig szokásban volt konfirmációi bizonyítványokat fogja helyettesíteni. — A lelkes és tanító uraknak 10 százalék engedményt nyújt a kiadó Evangéliumi Missió. Cluj-Kolozsvár, Str. Babes-Trefortu. 13. sz. vagy Béres Károly könyvkereskedése, Oradea-Mare-Nagyvárad, Fő-utca 14. sz. Mutatványszám 18 Lei beküldése ellenében bérmentve.

BISZÁK JÓZSEF harang- és ércöntődjé Ghioroc-on (Győrök, Brad-megye)

a legjutányosabb árak mellett készit a legfinomabb anyagból bármely hangu és nagyságu a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képekkel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. Gyártmányai kiválóságát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál. [Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.] 2

harangot,

Egyházi hírek

Az elnökség az egyházkerületi közgyűlést június hó 12. napjának délelőlt 9 órájára a nagyváradai tanítónőképző-intézet disztermébe összehívta.

Az iskolai törvénytervezetet a parlament elé terjesztette a miniszter és a legsürgősebb javaslatok között, a lehető legnagyobb gyorsasággal tárgyalatva igyekszik törvénnyé emelni. A szenátus már — pár napi vita után — le is tárgyalta és el is fogadta. Az egyházak és a Magyar Párt képviselői rövid nyomatékos tiltakozásukat olvasták fel, de tárgyalásban tovább nem vettek részt, ezzel is kifejezésre juttatva, hogy a tervezettel semmi közösséget sem vállalnak. Egy-két ellenzéki szónok kifogásokat emelt, sőt fel is szólalt érdekünkben, de az eredményen mitsem változtatott. A szenátusban való letárgyalás után a miniszter a már félig megszavazott törvényt azonnal a kamara elé terjesztette és nem lehetetlen, hogy mire e sorok napvilágot látnak, már kész törvény lesz belőle. Különös, érthetetlen és gyanús ez a rendkívüli sietés. Mintha nem is nemzeteknek és kebelükben millióknak kulturális életéről, illetve haláláról itélkezzenek benne. Vagy éppen azért? Hogy így minél kevesebb idő legyen a védekezésre és minél gyorsabban hozzá lehessen fogni a végrehajtáshoz? Akármelyik is az ok, mindakettő azt a szellemet viseli magán, mely ezt a tervezetet létrehozta és törvénnyé emeli.

Vén diákok ünnepélye. A szatmári református főgimnázium érdekében lelkes akciót indít az egyház és iskola vezetőségével karöltve a csak nemrégiben újra életrehívott Lorántffy Zsuzsánna egyesület. Ennek az akciónak egyik legjelentősebb része a vén diákok ünnepélye lesz június 21-én, melyen találkozóra fognak összegyűlni az ősi iskolának életben levő öreg diákjai. Az ünnepély alkalmi istenisztelettel kezdődik, melyre együttesen vonulnak fel a főgimnázium udvaráról a templomba. Az ünnepség vidámabb része a gimnázium feldiszitett udvarán lesz. Fölkeresik és meghívják, amennyire csak lehetséges, az intézet összes életben levő volt tanítványait, hogy ez alkalommal jöjjenek az öreg alma mater kebelén kedves találkozásra és az édes anya halás támogatására.

Középiskolánk ügyében, melyeknek nyilvánossági jogát a közoktatásügyi miniszterium megvonta, a fenntartó testületek meghívást kaptak Bukarestbe a Consiliul Permanenthez június 9-re, melyen — úgy látszik — nyilvánosság kérdésében véglegesen döntenek. A tárgyaláson a fenntartó testületek kiküldötteik által képviseltetni fogják magukat.

A nagyszalontai lelkeszi állásra Dohi Árpád volt nagyszalontai s. lelkesz választott meg, kinek beiktatása június 28-án lesz.

A 30 éves szolgálatú tanároknak és tanítóknak is vizsgázni kell a román tárgyakból. A múlt évben egyik miniszteri rendelet a román

nyelvű vizsga alól felmentette azokat, akik 30 évet töltöttek a tanítói, vagy tanári pályán. A most tárgyalás alatt levő törvénytervezet azonban e kivételt figyelmen kívül hagyja és csak a 60 évet betöltött tanerőket menti fel, tekintet nélkül a szolgálati időre.

Jókarban levő, kisebb harmoniumot keresek megvételre.

Ajánlatokat annak ára megjelölésével és a gyártmány megnevezésével Bérés Károly könyvnyomdájába kérek küldeni.

Harangokat,

vas harangszerelőanyagait ajánl és vas harangállványokat

Hönig Frigyes harangöntődéje
ARAD, Sírada Barfü Mo. 10-21. Alapítva 1840.

Mindenféle hivatalos, kereskedelmi- és magán nyomtatványokat,

u. m.: levélpapírt, borítékot, számlát, jegyzéket, esküvői- és mulatsági meghívót, eljegyzési kártyákat, névjegyeket és cégkártyákat, táblázatokat, árjegyzékeket, heti és havi folyóiratokat, stb. stb. a legjutányosabb árakon, csinos, izléses kivitelben készít

BÉRES KÁROLY

könyvnyomdája, és tankönyvkiadóvállalata.

A református elemi iskolákban használandó hittankönyvek, új zsoltárok, bibliák különböző nagyságban és hivitelben, mindenféle tankönyvek, a legjobb írószerek, füzetek stb. a legolcsóbb árakon

BÉRES KÁROLY

könyv- és papirkereskedésében,
a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Vallástani kézikönyveinek kiadója és főbizományaosánál
szerezhetők be

Oradea-Mare—Nagyvárad,
Bul. Regele Ferdinand — Rákóczi-út — 14.
Helyi és interurban telefon: 6—22.

Bérés Károly könyvnyomdája Oradea-Mare—Nagyvárad.